

Sygn. akt I C 279/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, Wydział I Cywilny

Przewodniczący: SSO Jakub Drzastwa

Protokolant: Małgorzata Drelich

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2014 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa –P. G. L. –. L. P. N. U.

przeciwko Zakładowi (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego Zakładu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. na rzecz powoda Skarbu Państwa – P. G. L. –. L. P.N.U. kwotę 144.890,74 zł (sto czterdzieści cztery tysiące osiemset dziewięćdziesiąt 74/100 zł) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2012 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej kwotę 7.245 zł - tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Sędzia

Sygn. akt I C 279/13

UZASADNIENIE

Pozwem dat. 31 maja 2013 r. Skarb Państwa P. G. L. L. P. N. U. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o zasądzenie od Zakładów (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ż. kwoty 144.891,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 września 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu podano, że z pozwaną Spółką zawarto w dn. 14.12.2011r. umowę o sprzedaż drewna. nr (...) – na podstawie wyników procedur licytacji systemowej aukcji internetowej.

Z umowy tej strona pozwana się nie wywiązała, ponieważ nie odebrała od sprzedawcy określonej w umowie ilości drewna co zgodnie z treścią łączącej strony umowy stało się podstawą do naliczania kary umownej w wysokości wskazanej w pozwie.

Wylicytowana została masa drewna w ilości 8 683m³ o szacunkowej wartości 3 477 899zł, co dało średnią cenę 400,54zł za 1m³. Pozwana Spółka odebrała jedynie 1 014,08m³ drewna i zgodnie z umową – naliczono jej karę umowną w wysokości dochodzonej pozwem.

W dniu 10 czerwca 2013 r. Sąd wydał w niniejszej sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, sygn. akt I Nc 96/13, którym w całości uwzględnił żądanie w zakresie należności głównej, odsetek i kosztów postępowania.

Strona pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty dat. 25 czerwca 2013r. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska procesowego strona przyznała fakt zawarcia ze stroną powodową umowy kupna sprzedaży określonej w pozwie ilości drewna. Wskazała jednak, że umowa nie została wykonana z przyczyn leżących po stronie sprzedającego, bowiem ten nie przygotował drewna do odbioru co z kolei nie aktualizowało obowiązku po stronie pozwanego do odbioru drewna. Sama zaś kara umowna jest nie właściwie wyliczona, nadto istnieją przesłanki do miarkowania jej wysokości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony tj. Skarb Państwa P. G. L. L. P. N. U. jako sprzedający oraz Zakład (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. jako kupujący zawarły w dniu 14 grudnia 2011 r. umowę sprzedaży drewna nr (...).

Umowa była efektem wyników licytacji w systemowej aukcji internetowej drewna nr (...). Przedmiotem umowy było, że w okresie od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. przedłużonym do 31 lipca 2012 r. – sprzedający sprzedaje a kupujący kupi określoną w załączniku do tej umowy (harmonogramie) ilość i rodzaj drewna. Łącznie Spółka (...) miała nabyć 8 683 m³ drewna, składającego się z 11 klas jakościowo wymiarowych – wymienionych w harmonogramie. W każdym miesiącu poczynając od stycznia do czerwca a później do lipca 2012 r. kupujący miał zakupić określoną w harmonogramie ilość drewna. Cena drewna została ustalona w oparciu o tzw. kalkulator cennika, z którego wynika, że łączna cena zakupionego drewna wynosiła 3.477.889,00 zł.

W paragrafie 4 umowy strony ustaliły również, że odbiór i przygotowanie drewna powinno następować zgodnie z harmonogramami ustalonymi przez strony w umowach oraz, że jeżeli stopień realizacji sprzedaży wyniesie poniżej 95 % sprzedaży – sprzedający lub kupujący zapłaci karę umowną w wysokości 5 % wartości nieodebranego lub nieprzygotowanego do sprzedaży drewna.

W paragrafie 7 umowy strony określiły możliwe formy zabezpieczenia należności sprzedającego, między innymi taką formą zabezpieczenia była gwarancja bankowa. Brak zabezpieczenia w jakiegokolwiek postaci powoduje unieruchomienie sprzedaży na zasadzie przedpłat, a w przypadku braku i tych – sprzedaż się nie rozpoczyna, a rozpoczęta zostaje wstrzymana.

Zasady kupna sprzedaży drewna określone zostały dodatkowo w załącznikach do umowy tj. Zarządzeniu D. G. L.P. z dnia 7 października 2010 r. oraz regulaminie systemowej aukcji internetowej w aplikacji „(...)”, w którym to regulaminie w par. 11 – ustalone są zasady liczenia ceny wylicytowanego drewna w oparciu o przeliczniki obowiązujące na terenie całego kraju.

(dowody: umowa sprzedaży wraz z aneksami (k. 16-18, 21-22), załączniki do umowy – cennik, harmonogram, kalkulator cen (k. 19-20, 41), zarządzenie (...) (k.24), zasady sprzedaży (k.25-28), regulamin systemowej aukcji internetowej w aplikacji „(...)” (k. 30-37).

W dniu 13 czerwca 2011 r. Bank (...) wystawił na rzecz Skarbu Państwa G. L. L. P. N. U. na zlecenie Zakład (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. gwarancję terminowej zapłaty wynikającej z zawartej pomiędzy stronami umowy kupna sprzedaży drewna do łącznej kwoty 500.000,00 zł

(dowód: odpis umowy gwarancji bankowej wraz z aneksem k. 114-116)

Z wylicytowanej przez kupującego łącznej ilości drewna tj. 8683 m³ miał on odebrać

w I kwartale 2012 r. 4000 m³ drewna natomiast w II kwartale 2012 r. 4683 m³ drewna.

W konsekwencji zawarci aneksu do umowy termin jej realizacji został przedłużony do 31 lipca 2012 r. Wobec braku realizacji odbioru całości drewna w I kwartale powód wystąpił do pozwanego z upomnieniem oraz poinformował o możliwości naliczenia kary umownej.

(dowody: aneks k.22, pismo powoda z dnia 2 maja 2012 r. k.42)

Do końca lipca 2013 r. pozwany z całkowitej ilości drewna – do której odbioru był zobowiązany tj. 8683 m³ odebrał 1014,08 m³. W związku z zaistniałą sytuacją powód wystąpił do pozwanego z notą księgową – określając wysokość kary umownej za nieodebrane drewno w I półroczu 2012 r., która wynosiła 144.891,00 zł.

(dowody: pismo powoda z zał. k. 44-45, zestawienie realizacji k.46-60, nota księgowa z wyliczeniem kary umownej z dowodem doręczenia k.61-62)

Pozwana Spółka nie doznała ze strony sprzedającego żadnych przeszkód w realizacji umowy, drewno wylicytowane przez niego było przygotowane do odbioru. P. G. L. L. P. N. U. od wielu lat trudni się sprzedażą drewna i dotychczas nie zdarzyło się aby drewna zabrakło.

Pozwana we wcześniejszych latach kilkakrotnie nie wywiązywała się w sposób należyty z umowy.

Procesy sądowe inicjowane przez Nadleśnictwo kończyły się zasądzeniem od pozwanej na rzecz powoda kary umownej.

(dowody: zeznania świadków J. S. i J. W. - płyta z nagraniem k. 160, odpisy wyroków z uzasadnieniami k.63-66, 67-70)

Opisany stan faktyczny został ustalony na podstawie niekwestionowanych przez strony a znajdujących się w aktach sprawy dokumentach tj. umowie wraz z załącznikami, korespondencji pomiędzy stronami, umowie gwarancji bankowej oraz zeznaniach świadków J. S. i J. W.. Powód cofnął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. Ż..

Sąd zważył, co następuje:

W myśl art. 484 § 1 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania

zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

Strony wiąże umowa kupna sprzedaży, w której strony ustaliły, że jeżeli stopień realizacji sprzedaży ustalonej w harmonogramie stanowiącym załącznik do umowy wyniesie poniżej 95 % sprzedaży, sprzedający lub kupujący zapłaci karę umowną w wysokości nieodebranego lub nieprzygotowanego do sprzedaży drewna.

Poza sporem w niniejszej sprawie jest, że do końca lipca 2012 r. tj. do końca okresu przewidzianego w umowie strona pozwana odebrała jedynie 1014,08 m³, w związku z czym strona powodowa w dniu 10 sierpnia 2012 r. wystawiła notę księgową, obciążając pozwaną kwotą 144.891,00 zł z tytułu kary umownej. Łącznie zrealizowano zamówienie na poziomie niższym niż 95 %, umowa została wykonana w ok. 12 %.

Okoliczność będąca przedmiotem sporu w niniejszej sprawie – gotowość strony powodowej do wydania wylicytowanego drewna – została wyjaśniona przez świadka J. S.. Sąd uznał te zeznania za jasne, logiczne i nie budzące wątpliwości. Świadek wyjaśnił zasady sprzedaży drewna, jego wydawania i odbioru. Wylicytowane drewno miało być odebrane w dwóch pierwszych kwartałach 2012 r. Powód od lat, na podobnych zasadach, współpracuje z pozwaną Spółką. Nadleśnictwo dokonuje systematycznej wycinki drewna

i przygotowuje je do odbioru w ilościach odpowiadających poszczególnym zamówieniom. Powód pismem z dnia 2 maja 2012 r. poinformował pozwanego o opóźnieniach w odbiorze drewna i możliwości naliczania kar umownych za to opóźnienie. Pozwana w żaden sposób nie odniosła się zaistniałej sytuacji. Nie przedstawiła w szczególności

obiektywnych przyczyn opóźnienia w realizacji umowy a także nie ubiegała się o zawarcie ugody, w której strony mogłyby obniżyć należność główną albo rozłożyć ją na raty.

Zważywszy na powyższe okoliczności brak jest uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że wylicytowane drewno nie było przygotowane do odbioru co uzasadniałoby opóźnienie w realizacji zamówienia.

Powód zgodnie z umową i harmonogramem miał przygotowane drewno do odbioru. Nadleśnictwo dysponuje bieżącym zapasem drewna gotowego do sprzedaży i w takim znaczeniu, drewno w ilości zamówionej przez pozwanego było przygotowane. Zatem mogło zostać odebrane w ustalonym czasie. Niewykupienie całej partii zamówionego drewna nastąpiło więc z przyczyn leżących wyłącznie po stronie pozwanej.

Za nieuzasadniony należy również uznać zarzut pozwanego dotyczący wysokości i sposobu naliczania kary umownej. Wskazania wymaga, że sposób naliczania kary umownej wynika wprost z zapisów umowy (§ 4) i jest to 5 % wartości nieodebranego drewna. Za nietrafny uznać należy także zarzut związany z mechanizmem ustalania ceny drewna. Należy wskazać, że ilość drewna została obliczona w oparciu przeliczniki cenowe obowiązujące w całym kraju. Inna jest cena drewna w trakcie licytacji gdzie bierze się pod uwagę jedną klasę drewna a inna drewna już wylicytowanego, w skład którego wchodzi równe klasy. Ustalenie uśrednionej ceny wszystkich klas następuje przy pomocy tzw. kalkulatora przelicznika. Ten mechanizm ustalania ceny był pozwanej Spółce znany. W związku z powyższym nie budzi wątpliwości Sądu, że wyliczenie kary umownej w oparciu o cenę 1 m³ drewna tj. 400,54 zł/ m³ jest prawidłowe i oparte o właściwą cenę.

Kolejno należy odnieść się do podnoszonej przez pozwanego możliwości miarkowania wysokości kary umownej i jej obniżenia z powodu rażącego wygórowania.

W ocenie Sądu brak jest uzasadnionych podstaw do zastosowania regulacji art. 484 § 2 k.c. będącej materialnoprawnym środkiem obrony przed żądaniem wierzyciela zapłaty kary umownej. W myśl tego przepisu jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Ustawodawca w cytowanym przepisie przyznaje dłużnikowi uprawnienie do żądania zmniejszenia kary umownej. Zgodnie z ogólnymi regułami dowodowymi postępowania dowodowego ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Obowiązek udowodnienia okoliczności, które uzasadniają miarkowanie kary umownej obciąża więc pozwanego (dłużnika). Przytoczone w sprzeciwie od nakazu zapłaty argumenty bazują wyłącznie na ogólnych stwierdzeniach i okolicznościach.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie wysokość kary umownej określona została na niskim poziomie, ponieważ wynosi tylko 5 % wartości niezrealizowanej części umowy. Nie sposób byłoby zgodzić się również z zapatrywaniem, że umowa została zrealizowana w znacznym stopniu. Stopień realizacji tej umowy wyniósł bowiem kilkanaście procent. Pozwana odebrała jedynie niewielką część zamówionego drewna czym naraziła powoda na dodatkową uciążliwość polegającą na konieczności podjęcia niezwłocznych działań mających na celu znalezienie nowego kontrahenta na zakup nieodebranego drewna.

Z kolei dla oceny czy wysokość kary umownej nie jest wygórowana należy dokonać porównania wysokości tej kary tj. kwoty 144.891,00 zł do ceny wylicytowanego drewna, jaką pozwany powinien zgodnie z umową odebrać tj. kwoty 3.477.889,00 zł. Na tej podstawie stwierdzić należy niewątpliwie, że kara umowna w wysokości żądanej przez powoda jest,

w niniejszej sprawie, utrzymana w rozsądnych granicach, a jako taka nie podlega obniżeniu w myśl art. 484 § 2 in fine k.c.

Wyraźnego podkreślenia wymaga również, że ewentualny brak szkody po stornie powoda z punktu widzenia roszczenia o zapłatę kary umownej jest o tyle bez znaczenia, że nie stanowi przesłanki obniżenia kary umownej. Za takim stanowiskiem opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów Sadu Najwyższego z 6 listopada 2003 r.,

III CZP 61/2003, OSNC 2004, nr 5, poz. 69, mającej moc zasady prawnej, w której stwierdzono, że zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody.

Na końcu zauważyć wypada, że dołączone do pozwu odpisy wyroków zapadłych we wcześniejszych analogicznych procesach między tymi samymi stronami wskazują na fakt, iż niewykonanie przez pozwaną Spółkę zawartej z Nadleśnictwem umowy nie jest nowością i że Spółka wcześniejsze procesy przegrywała, stąd też chociażby winna się liczyć z koniecznością zapłaty kary umownej.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji, uwzględniając w całości żądanie pozwu. O kosztach orzeczono ma mocy art. 98 k.p.c. tj. zasądzono zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 3.600,00 zł na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa i obciążono pozwaną opłatą sądową w wysokości 7.245,00 zł, od której uiszczenia powód jest z ustawy zwolniony.

Sędzia: